

Delovanje plemenilne postaje v Lučki Beli v letošnji sezoni

dr. Peter Kozmus

peter.kozmus@czs.si

strokovni vodja RP

V letošnji sezoni je plemenilna postaja (PP) v Lučki Beli delovala s polnim zagonom. Oskrbnik PP je bil vzrejevalec Tomaž Lesnjak, pri njegovem delu pa so mu pomagali tudi člani ČD Luče in Čebelarke zveze SAŠA. PP so za opraševanje matic poleg Tomaža uporabljali tudi drugi vzrejevalci matic (Venčeslav Lešek, Marko Hrastelj, Bojan Donko, Janez Dremelj, Viktor Gaber, Matija Koštomaj, Janko Bukovšek in KIS). Pri vseh teh vzrejevalcih je bilo mogoče letos nabaviti poleg gospodarskih matic tudi rodovniške.

PP v Lučki Beli je bila vzpostavljena v ozki nenaseljeni dolini, ki se razteza v smer sever, iz doline Podvoljčjek. Vzpostavljena je bila v letu 2015, pobudniki za vzpostavitev pa so bili čebelarji ČD Luče in ČZ Saša. Pri vzpostavitvi so poleg čebelarjev ČD Luče sodelovali tudi

Foto: dr. Peter Kozmus

Trotovske družine morajo biti celo čebelarstvo sezono najbolj oskrbovane, da iz njih izletava dovolj veliko število trotov.

Premični čebelnjak s trotovskimi družinami na PP Lučka Bela

čebelarji ČZ Saša, finančno podporo za postavitev pa sta zagotavljala predvsem ČD Luče in Občina Luče.

Prvi oskrbnik PP je bil čebelar Anton Kumer, ki je oskrbovanje v letu 2020 predal vzrejevalcu Tomažu Lesnjaku. Ta skrbi za nemoteno delovanje PP, vodenje evidenc in načrtovanje prihodnjega delovanja. Za urejenost postaje že vsa leta skrbi tajnik ČD Luče Zdravko Golob, v skladu z dogovorom s oskrbnikom. Poleg redne košnje skrbi tudi za vzdrževanje žične ograje in delovanje električnega pastirja, ki divjadi preprečuje približevanje plemenilčkom.

Plemenilna postaja je zasnovana tako, da je v zgornjem delu doline urejen prostor za namestitev plemenilčkov z mladimi maticami, približno 1 km zračne linije nižje v dolini pa je postavljen premični čebelnjak, v katerem je nameščenih deset odbranih trotovskih družin iz selekcionirane linije čebel, ki jih je na podlagi rezultatov progenega testiranja izbral Kmetijski inštitut Slovenije. V letošnji sezoni je bila za trotovsko linijo izbrana linija vzrejevalca Jožeta Andrejča, ki se je v preteklem letu izkazal za najboljšega vzrejevalca glede na izračun skupnega selekcijskega indeksa.

Oskrbnik PP trotovske družine med čebelarstvo sezono optimalno oskrbuje, da imajo družine vseskozi na voljo dovolj hrane, da ima matica dovolj prostora za zaleganje trotov in da je posledično v dolini vseskozi prisot-

nih potrebno število trotov (več kot 10.000) za uspešno prašenje mladih matic.

Celotna dolina je dolga približno 5 km in nima naseljenih drugih čebeljih družin, zato lahko z veliko gotovostjo trdimo, da se mlade matice prašijo s troti iz odbranih družin. **Rodovniške matice so tako vzrejene iz odbranih selekcioniranih linij čebel (matičarjev) in oprasene, s selekcijskega vidika, z najboljšimi troti. Zaradi tega predstavljajo rodovniške matice najboljši selekcijski material, ki ga premore Slovenija.**

Sistem plemenjenja matic je postavljen tako, da se vsak od vzrejevalcev osebno dogovori z oskrbnikom PP glede datuma dovoza plemenilčkov in kasnejšega odvoza. Po dovozu plemenilčkov in namestitvi na PP oskrbnik plemenilčkov ne odpira. Pred njihovim odvozom pa vzrejevalec ob navzočnosti oskrbnika pregleda uspešnost oprasitve vsake matice v plemenilčku. Za oprasene matice oskrbnik pripravi potrdilo o oprasenosti matic na PP in ugotovljeno stanje zapiše v svojo evidenco.

Za trženje rodovniških matic skrbijo vzrejevalci po svojih tržnih kanalih. Letos je bilo povpraševanja po teh maticah več kot ponudbe, zato predlagam, da se čebelarji za nakup teh matic v naslednji sezoni z vzrejevalci pravočasno dogovorite (najkasneje v mesecu maju).

Na ČZS si bomo prizadevali, da bomo v naslednjem letu vzpostavili še eno PP, da bo na trgu še več rodov-

Oskrbnik PP, vzrejevalec Tomaž Lesnjak, Lesnjak in podpredsednik SS PRO Marjan Moravec na plemenilni postaji Lučka Bela

Foto: dr. Peter Kozmus

niških matic, ki jih za zdaj cenijo predvsem tuji čebelarji, vse bolj pa tudi slovenski. Poleg tega boste imeli čebelarji naslednjo sezono ponovno možnost, da na PP peljete svoje matice na oprasitev in si na ta način zagotovite boljše matice. S tem boste postaji izkazali podporo in priznanje ter ji omogočili boljše delovanje. ◆

Plemenilna postaja Lučka Bela je odprtega tipa za vse zainteresirane

Tomaž Lesnjak, vodja plemenilne postaje Lučka Bela

tom.lesnjak@gmail.com, 031/340 875

Plemenilna postaja Lučka Bela je že ob vzpostavitvi bila zamišljena kot plemenilna postaja odprtega tipa. To pomeni, da lahko nanjo pripelje svoje matice vsak zainteresirani čebelar, seveda ob upoštevanju pravil, ki so določena za plemenilno postajo.

V začetnem času so se na plemenilni postaji plemenile matice predvsem Antona Kumra in nekaterih čebelarjev z območja ČZ SAŠA, preizkusila pa sta jo tudi vzrejevalca Matija Koštomaj in Miha Novak. Po pravici povedano je v tem času plemenilna postaja delovala na nizkih obratih, brez pomoči Občine Luče pa bi bilo delovanje obsojeno na propad. Podobna usoda je doletela tudi druge plemenilne postaje v Sloveniji.

V letu 2020 smo na pobudo ČZS začeli pogovore o oživitvi delovanja plemenilnih postaj. S strani države je obljubljen financiranje njihovega delovanja. Trenutno deluje, na nacionalni ravni, samo naša v Lučki Beli, dejavnosti pa tečejo v smeri, da bi v prihodnosti postavili še tri.

Foto: Tomaž Lesnjak

K sodelovanju so bili povabljeni vzrejevalci matic. S strani KISA je bila za leto 2021 za plemenilno postajo Lučka Bela za trotarje določena linija matic vzrejevalca Jožefa Andrejčca. Povabilu za koriščenje uslug plemenilne postaje se je v letu 2021 odzvalo devet vzrejevalcev. Na plemenilno postajo je bilo pripeljanih 359 matic, od katerih se jih je uspešno oprasilo 266. Plemenilno postajo so uporabljali tudi štirje čebelarji, ki so oprasili 57 matic.